NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, wtorek 7 lutego 1922. Nr. 37.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.112. Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględniono. Redakcya rękopisów nie zwraca. Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 20 Mk.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi ... 1410·— Mk. w Krakowie z odnoszeniem do domu ... 1590·—, Na prowincyi: z przesyłką poczt. ... 1580·—, Za granicą: z przesyłką pocztową ... 2175·—. Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 10 — Mk. wiersz nonpareil 1-szpalt. Mk 70. Nadesłane Mk 75·—. Wiersz nonparelowy 1 szp. w tekście Mk 95·— Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 120 Mk. Gratulacye 500 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

Z Sejmu wileńskiego.

Wniosek zespołu stronnictw narodowych. — Ukonstytuowanie się komisyi politycznej. — Telegramy do Naczelnika Państwa i marszałka Trąmpczyńskiego.

Wilno. (AW). Zespół stronnictw narodowych złożyć miał do laski marszałkowskiej następujący wniosek: Prosimy i wzywamy sejm i władze Rzeczypospolitej polskiej o niezwłoczne wykonanie postanowienia naszego o losach prawno-państwowych ziemi wileńskiej, w szczególności rozpisania wyborów do sejmu Rzeczypospolitej polskiej, dyspozycyi rozciągnięcia ustaw i praw Rzeczp. polskiej na naszą ziemię i zarządzenia całkowitej unifikacyi urzędów i organów administracyi państwowej.

Wilno. PAT. Na dzisiejszem posiedzeniu komisya polityczna ukonstytuowała się w następującym składzie: Przewodniczący: Zwierzyński, zastępca przewodniczącego Zasztowt, sekretarz Nussbaum. Po dłuższej dyskusyi nad metodą uzgodnienia deklaracyi poszczególnych ugrupowań wybrany został referent pos. Jasiński, który na następne posiedzenie komisyi ma przygotować cały potrzebny materyał w tej kwestyi. Komisya otrzymała materyały w sprawie pasa neutralnego. Dla zbadania tego materyału wybrano podkomisyę, w skład której wchodzą: pos. Olszański i Staniewicz. Podkomisya zajmie się również sprawą deklaracyi złożonej sejmowi przez komitet polityczny ziemi Kowieńskiej.

Następne posiedzene komisyi odbędzie się we wtorek o godzinie 12-tej.

Wilno. PAT. Marszałek sejmu wileńskiego wysłał następującą depeszę: Spała. Naczelnik Państwa i Naczelny Wódz! W imieniu sejmu wileńskiego składam Panu Panie Naczelniku Państwa wyrazy goracej wdzięczności za przesłane sejmowi życzenia. Cała Ziemia Wileńska tak długo nękana niepewnością polityczną, wyraża Panu przez swoich wybrańców najgłębszą cześć i uznanie za wyzwolenie w pamiętne dni kwietniowe i za wytężony trud nad obroną prawa tej ziemi do stanowienia o swoim losie. (—) Marszałek sejmu Łokucijewski.

Wilno. PAT. Marszałek Sejmu wileńskiego wysłał następującą depeszę:

Marszałek sejmu ustawodawczego Trąmpczyński w Warszawie! W imieniu posłów do Sejmu Ziemi Wileńskiej składam serdeczne podziękowanie za przesłane pozdrowienia i życzenia i wyrażam nadzieje całej Ziemi Wileńskiej, że przy pomocy Sejmu ustawodawczego Sejm nasz uzyska rozstrzygnięcie sprawy Ziemi Wileńskiej zgodne z wolą ludności i ku pożytkowi naszej Ojczyzny. (—) Łokucijewski.

Odroczenie konferencyi genueńskiej?

Berlin. (AW). „Achtuhr Tagblatt" donosi z kół dyplomatycznych, że odroczenie konferencyi w Genui zostało już zdecydowane. Zawiadomienia o odroczeniu konferencyi będą rozesłane jeszcze w ciągu tygodnia. Bezpośrednią przyczyną odroczenia konferencyi jest nietylko przesilenie we Włoszech, ale i rzekomy brak zgody między Anglią a Francyą. W sprawach aktualnych konferencya zostanie odroczoną na trzy tygodnie.

Zamiary noty francuskiej.

Paryż. PAT. (Havas). Prasa angielska zdaje się błędnie rozumieć intencye noty francuskiej w sprawie konferencyi genueńskiej. Nota ta przesłana do Londynu, nie wyraża bynajmniej żadnych tendencyi do rozbicia konferencyi, lecz przeciwnie ma na celu zapobieżenia niepowodzeniu tej konferencyi, które byłoby rzeczą ubolewania godną. Co się tyczy Rosyi sowieckiej, to Francya będzie mogła uważać majątki swych obywateli w Rosyi za zabezpieczone tylko wówczas, jeżeli Rosya sowiecka uzna w sposób ustawowy własność prywatną lub też uzna odpowiednie ustawy francuskie. Konferencya genueńska byłaby skazana na niepowodzenie, gdyby nie zostało z góry ustalone, że warunki te będą przez Rosyę sowiecką uszanowane.

Negatywna odpowiedź Anglii na notę Poincarego.

Londyn. (AW). Organ L. George'a „Daily Chronicle" donosi, jakoby rząd angielski dał już odpowiedź negatywną na notę Poincare'go w sprawie traktatu gwarancyjnego, oraz w sprawie Bliskiego Wschodu. W nocie swej rząd angielski nie podzieli rzekomo zapatrywań premiera francuskiego tak w sprawie traktatu gwarancyjnego, jak i w sprawie Bliskiego Wschodu.

Sytuacya strajkowa w Niemczech.

Berlin. PAT. Tramwajarze przyłączyli się do strejku robotników miejskich i zażądali podwyższenia zarobków. Miastu grozi brak wody, gazu i elektryczności. Wczoraj rozpoczęli strejk także robotnicy telegraficzni i telefoniczni.

Berlin. PAT. Z powodu strejku kolejowego stanęła wielka elektrownia w Rudolfstadzie. Z tego powodu stanęły także wszystkie fabryki, którym elektrownia ta dostarczała prądu.

Berlin. PAT. Skutkiem strejku kolejowego zostało odroczone posiedzenie sejmu pruskiego zapowiedziane na wtorek. Również ma być odroczone posiedzenie parlamentu, przypadające na dzień 7 bm. Państwowa Rada gospodarcza odroczyła swe posiedzenie plenarne do 15 bm.

Berlin. PAT. Ministerstwo komunikacyi wzywa robotników i pracowników kolejowych do powrotu do służby. Niestosujący się do tego wezwania będą uważani za zwolnionych z miejsc służbowych.

Berlin. (AW.). Członkowie państwowego związku zawodowego robotników niemieckich nie chcą brać więcej udziału w strejku. Część maszynistów podjęła wczoraj pracę. Ogólnie spodziewają się, że jutro powrócą wszyscy maszyniści do pracy.

Berlin. PAT. Wczoraj w Dreźnie odbyła się demonstracya bezrobotnych. Bezrobotni usiłowali wtargnąć do gmachu sejmowego, co się im jednak nie udało. Demonstranci wysłali delegacyę do ministra skarbu, który przyrzekł, że losem bezrobotnych się zajmie.

„Freiheit" o sytuacyi na G. Śląsku

Berlin. PAT. „Freiheit" pisze: Wypadki na Górnym Śląsku rzucają jaskrawe światło na istniejący tam stan rzeczy. Wojska międzysojusznicze wykrywają niemal codziennie broń wszelkiego rodzaju. Jest rzeczą jasną, że funkcyonaryusze państwowi popierają tajne organizacye, gdyż warsztaty i wagony kolejowe w Gliwicach, należące do państwa, stanowią jedną z głównych kryjówek, gdzie kilkakrotnie wykrywano i konfiskowano broń.

Mniejszości narodowe na Łotwie

Ryga. PAT. W związku z uchwałą Rady Ligi Narodów, przewidującą opracowanie projektu praw mających regulować położenie mniejszości narodowych na terenie państw bałtyckich, przedstawiciele sfer Rosyan i Żydów zamieszkałych w Estonii zwrócili się do rządu estońskiego o dopuszczenie przedstawicieli mniejszości narodowych do udziału w opracowaniu obecnego projektu prawa, oraz o zgodę na wysłanie delegacyi tych mniejszości do Genewy.

500 milionów koron czeskich kredytu dla Austryi

Praga. (AW). Rokowania austryacko-czeskie w sprawie udzielenia Austryi kredytu w wysokości 500.000.000 koron czeskich z prawem spłaty dla Austryi w przeciągu 20 lat, doprowadziły do pozytywnego rezultatu. Układ dotyczący będzie przedłożonym do ratyfikacyi parlamentu Austryi, Czech i Słowacyi.

Projekt umowy handlowej pomiędzy Rosyą a Chinami

Moskwa. PAT. Przedstawiciel rządu sowieckiego w Chinach Pakkasz, przedłożył rządowi chińskiemu projekt ustawy handlowej między Rosyą a Chinami. Projekt ten przewiduje między innemi uznanie praw Rosyi do uzyskinia dostępu do morza od strony Chin. Pakkasz oświadczył, że wrazie zawarcia tej umowy Rosya sowiecka wycofa wszystkie swe wojska z Mongolii.

Z konklawe.

Rzym. PAT. Piąte głosowanie w konklawe pozostało bez wyniku. Zdaje się, że konklawe oczekuje przybycia kardynałów amerykańskich, którzy mają przybyć jutro wieczorem. Wybór papieża może nastąpić wobec tego w poniedziałek wieczorem lub wtorek rano. Dziś w południe zebrały się przed Watykanem tłumy liczące około 50000 osób. Naliczono z górą 2000 parowozów i aut. Władze zorganizowały specyalną służbę pogotowia ratunkowego.

Po dymisyi gabinetu włoskiego

Rzym. PAT. (Havas). Król konferował z bar. Sonino, Luzzatti, Salandrą i Massolinim.

O zniesienie cen wytycznych.

Kraków, 5 lutego.

(ben) Pomimo oficyalnego wprowadzenia u nas wolnego handlu i pomimo częstych oświadczeń kompetentnych czynników rządowych, że życie gospodarcze winno się oprzeć na zasadzie swobody handlu, wykazuje polityka rządu w tej dziedzinie widoczny brak zdecydowania. Zniesiono wprawdzie ceny maksymalne, gdy wreszcie zrozumiano, że nie prowadzą one do niczego, w miejsce ich wprowadzono jednak ceny wytyczne, które ustalają peryodycznie komisye do badania cen i zysków przy urzędach walki z lichwą. Krótki okres działalności tych komisyi wystarcza do wytworzenia sobie sądu o wartości tej instytucyi cen wytycznych, którito sąd wypada zresztą zupełnie zgodnie z tem, co można było przewidzieć już w chwili wprowadzenia ich.

Praktyczna różnica pomiędzy poprzedniemi cenami taryfowemi czyli maksymalnemi a obecnemi wytycznemi polega tylko na tem, że za przekroczenie cen maksymalnych mógł być kupiec pociągnięty do odpowiedzialności przez władze adminitracyjne wzgl. przez urząd walki z lichwą, gdy tymczasem obecnie może on być karany tylko przez sądy zwyczajne a ceny wytyczne są dla sądów właśnie wskazówką czy kupiec w danym wypadku zażądał ceny nadmiernej czy też umiarkowanej. Zarówno poprzedni jak i obecny system normowania cen krępuje więc swobodę handlową kupców, zwłaszcza zaś kupców uczciwych, nie chcących narażać się na zarzut lichwy, gdy tymczasem spekulanci i kupcy „wojenni“ z cenami temi wogóle się nie liczą, jak to nas dostatecznie już chyba nauczyło doświadczenie wojenne i powojenne.

Ceny wytyczne, jak wogóle wszelkie przymusowe normowanie cen, z istoty swojej już nie mogą sprowadzić zniżki ani zapobiedz drożyźnie, gdy zachodzą okoliczności gospodarcze drożyznę tę uzasadniające. Mimo, że komisye badania cen starają się uwzględnić nietylko interesy konsumentów lecz i kupców, ani ci ani tamci z ustalonych przez komisye te cen wytycznych nie są zadowoleni. W wielu wypadkach ceny te wyższe są od cen targowych i narzekania konsumentów z tego powodu są zupełnie uzasadnione, gdyż w ten sposób wstrzymuje się tylko zniżkę, która musiałaby nastąpić. W innych wypadkach znowu ceny te niższe są od cen targowych i nie pokrywają nawet własnych kosztów kupca, skutkiem czego legalny handel tymi towarami musi ustąć a w miejsce jego rozkwita handel potajemny. Za „ryzyko“ musi oczwiście konsument takiemu spekulantowi zapłacić osobno, w rezultacie więc zamiast zniżki następuje zwyżka cen.

Dziś, gdy ceny targowe towarów zmieniają się bardzo szybko, zależnie od stanu naszej waluty od żywszej lub słabszej chęci kupna, od widoków nawiązania stosunków handlowych z sąsiednimi państwami, jednem słowem od szeregu okoliczności gospodarczych, ceny wytyczne tem bardziej muszą krępować rozwój handlu. Jeśli bowiem nawet cena ustalona przed 2 miesiącami lub przed miesiącem była wówczas słuszna, to dziś najczęściej jest ona już albo za niska albo za wysoka i w obu tych wypadkach szkodliwa.

Jak donoszą pisma francuskie, parlament tamtejszy ma w najbliższym czasie znieść zaprowadzone w czasie wojny ograniczenia handlu wewnętrznego. Ta sama tendencya panuje i w innych krajach, gdzie jeszcze pozostały resztki systemu krępowania swobody handlu. Najwyższy zatem czas, abyśmy i my porzucili ceny wytyczne, te szkodliwe pozostałości nieudałej polityki gospodarczej!

Reforma 8-godzinnego dnia pracy

W związku z omawianą obecnie w Sejmie reformą 8-godzinnego dnia pracy udzielił minister pracy p. Darowski korespondentowi „Kuryera Warszawskiego“ następujących wyjaśnień:

— Przy wykonaniu ustawy o 8-godzinnym dniu roboczym pozostawiono dużą swobodę działania samorządom. W artykule 2 ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu powiedziano wyraźnie, iż godziny pracy określa powiatowa władza samorządowa, a w miastach magistrat — po wysłuchaniu stron interesowanych. To też cały punkt ciężkości spoczywa w organizacyi i życiowo da się ta sprawa załatwić pomyślnie, skoro np. w dni jarmarczne wolno w miasteczkach prowadzić handel w południe.

— Czy nie należy oczekiwać jakiegoś nowego rozporządzenia?

— W porozumieniu z ministerstwem przemysłu i handlu wydajemy nowe rozporządzenie, regulujące czas pracy osób: 1) pilnujących całości i bezpieczeństwa budynków, urządzeń i ruchomości; 2) odźwiernych, portyerów, dozorców bram itp.; 3) dozorców i stróżów placowych, parkowych, drogowych, mostowych itd.; 4) osób, nadzorujących urządzenia przeciwpożarowe, oraz członków stałych straży ogniowych, utrzymywanych przez zakłady na własny użytek.

Czas pracy tych osób nie może przekraczać 12 godzin na dobę. Przy pracy na dwie zmiany w ciągu doby przesuwanie zmian winno następować nie rzadziej, niż co dni 14. Przy przesuwaniu zmian czas pracy poszczególnej jednostki jednorazowo może być przedłużony najwyżej do 13 godzin.

— A o reformie zakazu handlu w niedziele nic nie słychać?

— I owszem: w opracowaniu znajduje się nowela, umożliwiająca w dni niedzielne i świąteczne otwieranie sklepów spożywczych i jatek na parę godzin porannych. W tych dniach będzie ona wniesiona do sejmu.

Ponadto pracujemy nad przedłużeniem czasu pracy w handlu w małych miastach i miasteczkach, jakoteż musimy przeprowadzić ustawowe danie możności przedłużenia dodatkowych godzin pracy ze 120 na 360 godzin.

— A zatargi zbiorowe?

— Wniosek ustawodawczy o załatwianiu sporów i zatargów zbiorowych znajduje się w opracowaniu. Sprawa jest niełatwa, bo łączy się z całym kompleksem różnych zagadnień. Nie od rzeczy będzie wspomnieć, że ustawa, dotycząca rozjemstwa, znajduje się zagranicą w stadyum prób. Mam wszelako nadzieję, że za parę miesięcy będę mógł nasz wniosek ustawodawczy wnieść już do sejmu.

— Jak przedstawia się stan ochrony pracy u nas?

— Obecnie ministeryum zajęte jest opracowaniem jednolitego kodeksu ochrony pracy, gdyż dotychczas obowiązują u nas jeszcze ciągle przepisy: austryackie, niemieckie, rosyjskie, na kresach wschodnich pozostałości z czasów Kiereńskiego, na Pomorzu z czasów republiki niemieckiej, wreszcie na Spiszu i Orawie z czasów węgierskich. Ponadto w radzie ministrów znajduje się ustawa o inspekcyi pracy, która zorganizuje jednolite postępowanie w całej Polsce. Wreszcie do sejmu wnieśliśmy wniosek ustawodawczy o zniesieniu pewnej ilości dni świątecznych, tak, że za dni świąteczne, w których praca byłaby wzbroniona, uważanoby: Nowy Rok, Trzech Króli, św. Piotra i Pawła, Wniebowzięcie N. M. P., WW. Swiętych, Niepokalanego Poczęcia N. M. P., 1 i 2 dzień Bożego Narodzenia, 1 i 2 dzień Wielkanocy, Wniebowstąpienie Pańskie, 1 i 2 dzień Zielonych Świątek i Boże Ciało. Wymienione dni świąteczne mogą być na wniosek wojewody decyzyą ministra pracy w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu oraz W. R. i O. P. zastąpione dla poszczególnego województwa lub jego części administracyjnej przez równą ilość innych dni świątecznych, stosownie do wyznania większości ludności miejscowej.

Wreszcie w związku z niedawną konferencyą genewską są w toku prace nad ustawą o ochronie robotników rolnych, dotychczas bowiem mamy w Polsce różne pod tym względem przepisy, nie wyłączając anachronizmów w ustawach austryackich, których jeszcze dotychczas nie uchylono.

DR. N. M. GELBER.

Szkice do historyi Zydów w Rzeczypospolitej Krakowskiej.

2) (Ciąg dalszy). *)

Senat, zmuszony ustąpić pod tym względem rezydentowi, uciekł się do ostatniego środka, mianowicie zwraca się do monarchów, swoje postępowanie usprawiedliwiając, celem zrehablitowania się.

2 lipca wręczył więc senat trzem dworom swoje wywody co do odnośnej uchwały. Chociaż chce usprawiedliwić się ze swego postępowania, mimoto wyznaje, że w wydanem rozporządzeniu nwzględnia tylko część uchwał statutowych. Włączone modyfikacye przystosowano swego czasu do potrzeb żydowskiej ludności. Powołując się na to, wnosi senat skargę, że nic nie słyszał od rezydentów o tej uchwale a przez wymuszone zniesienie ustawy senat traci tylko poważanie.

W dodatkowem podaniu tej noty zauważył austryacki rezydent Lorenz, że senat powinien swoją uchwałę przedłożyć dworom przed opublikowaniem, gdyż doświadczenie powinno je nauczyć wypełniania należytego swych funkcyi urzędowych.

Tymczasem przedstawiciele „Komitetu Żydów miasta Krakowa“ rabin Dawid Lewy, Salomon Fiszlowicz i Izak Aron Kalhory, wręczyli 17 lipca 1829 prośbę do c. k. austryackiego ministerstwa, jako władzy opiekuńczej w sprawie kontrolowania Konstytucyi i statutu wolnego miasta Krakowa.

Nie jest wykluczonem, że to podanie zostało włączone z polecenia lub przynajmniej z wiedzą prezydenta senatu Wodzickiego. W tem podaniu oświadczają oni, że Kraków podzielony jest na miasto Kraków i okręg Kraków, a te części posiadają osobny sąd i osobnych reprezentantów do sejmu. Według tego statutu przeznaczono żydowski statut art. 11 dla Żydów miasta Krakowa i jego przedmieścia, to jest 10 i 11 okręg, o więc żydowskiego Kazimierza, tymczasem w art. 22 okręg 6, to jest chrześcjański Kazimierz, przyznano na zamieszkanie tylko dla Żydów, którzy mieszkają w okręgu Krakowa. Statut ten uchwalano, by w ten sposób zapobiedz dopływowi Żydów z okręgu Kraków do i tak już ciasnego żydowskiego Kazimierza. A więc ta interpretacya jest podobna do objaśnienia, wydanego przez senat na ręce konferencyi państwowej. W tem podaniu wspomniano, że jest przeprowadzona granica, idąca wzdłuż mostu dzielącego chrześcijański Kazimierz od miasta Krakowa, że wszyscy kupcy uciekają od żydowskiego do chrześcijańskiego Kazimerza, ba nawet, że pewnej nocy 27 Żydów uciekło w tajemniczy sposób. A więc żydowscy kupcy przenoszą nietylko swój handel lecz również swoje mieszkania w chrześcijańską dzielnicę. W ten sposób opuszczono 217 żydowskich sklepów i domów, co musi doprowadzić do zubożenia właścicieli domów, którzy nie potrafią odtąd ani płacić podatków, ani siebie utrzymać. Muszą więc prosić o zniesienie statutu żydowskiego, który nie uwzględnia potrzeb żydowskiego handlu, co sprawia, że domy w żydowskim Kazimierzu świecą pustkami, a „na ulicach wyrosła trawa“.

Ponieważ nie uwzględniając już ruiny gospodarczej, kazimierskiego żydostwa przez to pokryjome przenoszenie się Żydów z Kazimierza w chrześciańskie przedmieście — powoduje ta uchwała przeludnienie i główna droga przewozowa z Krakowa do Galicyi ulega przez to ograniczeniu, ba nawet zdarzyły się wypadki, że policya nie mogła ścierpieć takiego ograniczenia*).

Zbliżenie żydowskiego handlu do miasta zagrażało krakowskiemu kupiectwu chrześcijańskiemu, które wniosło protest w senacie. Mianowicie senat wydał uchwałę dnia 3 kwietnia, mocą której żydostwo ma się przeprowadzić do żydowskiej dzielnicy w przeciągu pięciu miesięcy. Żydowscy właściciele realności na Kazimierzu wydali na naprawę swych domów 60.000 fl. i zbudowali nawet własnym kosztem drugi most dla wygodniejszej komunikacyi między częścią m. Krakowa a żydowskim Kazimierzem. Tymczasem jednak powstrzymano „egzekucyę“ uchwały senatu. Na tej podstawie Komitet prosi austryackie ministerstwo o „łaskawe uwzględnienie ich próśb“, aby zbadała stan rzeczy, gdyż od tego „zależy“ utrzymanie 10.000 Żydów.

Lecz nim zbadały tę sprawę „trzy dwory“ nagle powstały zmiany w stosunku senatu do gminy żydowskiej. 7 sierpnia zniósł senat powstrzymanie uchwały i zaczął przeprowadzać wykonanie tej ustawy.

Dalszy ciąg nastąpi.

*) Patrz dodatek do wczorajszego numeru.

*) Prośba komitetu żydowskiego miasta Krakowa o utrzymanie żydowskiego stanu w wolnem mieście Krakowie, Dok. 39 p. 336.

Przegląd polityczny.

P. CZICZERIN O KONFERENCYI GENUEŃSKIEJ.

Na posiedzeniu WCIK'u, na którem dokonano wyboru delegatów na konferencyę genueńsk. komisarz do spraw zagranicznych p. Cziczerin wygłosił dłuższe przemówienie, którego najważniejsze ustępy są:

Co do hasła „pokój i handel" jesteśmy w zupełnej zgodzie z Lloyd Georgem. Pomimo wszystkich różnic zasadniczych, szczerze dążymy do wspólnej pracy z państwami kapitalistycznemi dla odbudowy życia gospodarczego Rosyi...

Rząd sowiecki nie wyrzekając się współpracy z państwami burżuazyjnemi, jednak będzie walczył wszystkiemi siłami przeciw uczynieniu ze współpracy ekonomicznej mocarstw europejskich z Rosyą sowiecką panowania mocarstw obcych w Rosyi".

Dalej przeszedł p. Cziczerin do stosunku Francyi względem Rosyi. Oświadczył, że Francya była inspiratorką wszystkich ataków wojskowych na Rosyę. Polityka Francyi — mówił — jest w sprzeczności ze stanowiskiem Anglii. Realizacya marzeń francuskich o przywróceniu monarchii w Rosyi wywołałaby powrót monarchizmu i w Niemczech. W ostatnich czasach w polityce Francyi znać dążenie do pewnej zmiany, gdyż Francya nie chce być wykluczoną z międzynarodowej gry politycznej.

Podkreśliwszy jeszcze zagadkowość stanowiska Ameryki względem Rosyi oświadczył p. Cziczerin, że: „Na konferencyi genueńskiej zawarty będzie pokój powszechny i stworzone będą warunki jego trwałości." Dzień wyborów delegacyi do Genui jest znamiennym dniem w historyi Rosyi sowieckiej.

Dział gospodarczy.

HANDEL I PRZEMYSŁ.

W sprawie braku tytoniu w Małopolsce. Z ministeryum skarbu „Przegląd Wieczorny", otrzymuje następujące wyjaśnienia w sprawie braku fabrykatów tytuniowych w Małopolsce:

Dyrekcya monopolu tytuniowego przeznacza do Lwowa odpowiednią ilość fabrykatów monopoloych. Ta ilość fabrykatów w najbliższych dniach zostanie znacznie podniesioną.

Prócz tego posyła się do Małopolski znaczne ilości fabrykatów prywatnych, pochodzących z innych dzielnic Polski.

Należy jednak stwierdzić, że posyłane do Małopolski gatunki fabrykatów prywatnych nie odpowiadają smakowi tamtejszych konsumentów, tak, że ci nie chcą ich wcale kupować i palić.

Elektryfikacya Rosyi. W sferach sowieckich opracowano projekt — stworzenia przemysłowego banku dla elektryfikacyi Rosyi z udziałem państwa, kooperatyw, kapitału krajowego i zagranicznego. Rząd w ciągu lat 15 gwarantuje 8 proc. dywidendy, wypłacanej w znakach pieniężnych obiegowych według kursu złota. Bank uzyskuje prawo dokonywania szerokich operacyj towarowych.

Akcye emitowane będą seryami po milion sztuk, każda akcya wartości 10 rubli złotem. Obligacye wypuszczone będą seryami po 5 milonów sztuk po 10 rubli złotem każda obligacya. Państwo nabywa 51 proc. akcyj i obligacyj pierwszej emisyi. Na wydatki organizacyjne rząd asygnuje znaczniejszą sumę.

Długi zagraniczne przemysłu łódzkiego. Według wiadomości z Łodzi wśród przemysłowców tamtejszych panuje tendencya rokowań z wierzycielami francuskimi, angielskimi i belgijskimi o spłatę długów przedwojennych. Przemysłowcy posiadają kwity rekwizycyjne za zabrane towary półfabrykaty i surowce wystawione przez b. władze okupacyjne niemieckie. Przemysłowcy chcieliby kwitami tymi spłacić swe długi.

Wierzyciele zagraniczni mieliby przy pomocy swych rządów wyegzekwować te sumy z sumy odszkodowawczej przyznanej Polsce w Spaa i przekraczającej w saldzie po rozliczeniu z Niemcami 20 miliardów franków złotych. Wartość rekwizycyi przekracza wielokrotnie długi i jest zawarta w sumie przyznanych Polsce odszkodowań. Wierzyciele odnoszą się przychylnie do tych propozycyj i jest nadzieja, że przy pośrednictwie rządów zainteresowanych sprawa ta zostaje pomyślnie załatwiona.

Stosunki handlowe Polski z Jugosławią. Przedstawiciel Ajencyi Wschodniej miał sposobność rozmawiać z naszym posłem w Belgradzie, p. Zdzisławem Okęckim, który udzielił mu szeregu wiadomości, tyczących się przyszłego przypuszczalnego rozwoju stosunków handlowych między Polską a Jugosławią, których unormowanie narzuca się jako postulat tem pilniejszy, że przemysł czeski i niemiecki rozwijają nader ożywioną działalność w Jugosławii. Wyszczególniając przedmioty wymiany, które wchodziłyby tutaj w grę, p. poseł wymienił przedewszystkiem, o ile chodzi o eksport polski, produkt przemysłu włókienniczego oraz metalurgicznego, z których w pierwszym rzędzie konstrukcye mostowe, potrzebne przy budowie nowych kolei, dalej naczynia emaliowane.

P. poseł zwrócił również uwagę na konieczność ułatwienia dostaw nafty oraz przetworów naftowych z Polski do Jugosławii, tem bardziej, iż rynek wiedeński, jako wyłączny niemal dostawca, dostarcza na targi jugosłowiańskie naszej nafty, przyczem, oczywiście, tracimy na kalkulacyi.

W końcu p. poseł wymienił jeszcze jako przypuszczalne objekty naszego wywozu; cement, meble lichszych gatunków, sól, jako też produkty przemysłu chemicznego.

Po stronie jugosłowiańskiej przedmiotów wywozu byłoby mniej, jednakże i tam spotykamy towary pierwszorzędnej dla nas wartości, jako to: tytoń, surowe skóry, futra, opium, niektóre rudy itd.

P. poseł Okecki uważa za jedno z głównych swych zadań w Jugosławii doprowadzenie do pomyślnego unormowania stosunków handlowych pomiędzy obu krajami i zamknięcia go w formie traktatu. Nie wątpi on, iż przy dobrej woli i objawiającej się obustronnie skłonności do rokowań, sprawa ta załatwiona będzie w niedalekiej przyszłości, a w każdym razie w przeciągu tego roku.

Chorobliwy rozwój przemysłu węgierskiego. „Die Börse" pisze: Na Węgrzech powstaje coraz to nowe firmy i towarzystwa akcyjne, jednocześnie znikają stare firmy wyrobione. Powstają nowe przedsiębiorstwa w różnych gałęziach przemysłu i handlu, niekiedy nawet takie, jakie przed wojną traktowane były przez osoby prywatne, jako zajęcie poboczne.

Podług statystyki państwowej, w r. 1921 założono 491 tow. akc. z kapitałem zakładowym 1,702.000.000. Suma ta przewyższa cały obrót pieniężny monarchii austro-węgierskiej przed wojną. W poszczególnych przedsiębiorstwach kapitał zakładowy waha się między 15.000 — 20.000.000 kr. Towarzystwa zakładane przeważnie w Budapeszcie. Powstały tam: 7 banków z kapit. 21 mil. i 419 tow. akc. z kap. 1,219.000.000; na prowincyi założono: 9 banków z kap. 37,500.000 i 174 tow. akc. z kap. 321 mil. Z drugiej znów strony z poprzednich przedsiębiorsw następujące likwiduje się, lub łączą z innymi towarzystwami akc. W Budapeszcie 85 tow. akc. z kap. 154 mil. i na prowincyi — 44 tow. akc. z kap. 58 mil. Znamienna jest dezoryentacya, jaka ogarnęła wszystkie te nowe przedsiębiorstwa po ogłoszeniu nowej ustawy o podatkach. Niektóre przedsiębiorstwa akc nie chcąc obciążać swych dochodów podatkami, przekształcają je na prywatne, chcąc ukryć rachunkowość od kontroli państwowej. Inne znów dla tych samych przyczyn przekształcają przedsiębiorstwa prywatne na akcyjne, ponieważ wolą wykazać dochód księgami, niż narażać się na śledztwo niewprawnych detektywów podatkowych.

Właściwie mówiąc, ta ucieczka przed podatkami jest główną przyczyną powstawania nowych firm.

Ryga — Warszawa — Praga. Po porozumieniu z rządem polskim, łotewskie ministeryum komunikacyi zwołuje na dzień 6 lutego br. konferencyę w Rydze ze współudziałem przedstawicieli Estonii, Litwy i Czecho-Słowacyi dla omówienia sprawy dotyczącej zaprowadzenia bezpośredniej komunikacyi na linii Ryga — Warszawa — Praga.

Ruch budowlany w Niemczech w r. 1921. Jak pisze dziennik „die Bauwelt", w r. 1921 zbudowane w Niemczech 58.700 nowych budynków. Większość budowli wykonana została w zachodnim okręgu przemysłowym.

FINANSE.

Oszczędności a kurs waluty. Omawiając przyczyny niezwykle szybkiego wzrostu kursu korony czeskiej, dziennik „Die österreichische Wirtschaft" pisze, że ostateczna i decydująca pobudka ku temu była redukcya urzędników przeprowadzona przez rząd z zadziwiającą stanowczością.

Ciekawem jest zestawienie tej działalności rządu czesko-słowackiego z działalnością rządu austryackiego, który dotąd nie mógł się zdecydować na zredukowanie olbrzymiej ilości personelu urzędniczego, a komisya oszczędnościowa, kosztująca państwo kilkadziesiąt milionów koron, została zwinięta, ponieważ nie potrafiła zaprowadzić najmniejszych oszczędności w żadnem ministeryum.

Bank austryacko-polski. W Wiedniu powstaje bank austryacko-polski. Jeden z założycieli, bankier I. Mehrer charakteryzuje w następujący sposób w rozmowie ze współpracownikiem „Die Börse" zadania nowego banku:

„Ze wszystkich państw, powstałych na gruncie dawnej monarchii austryacko-węgierskiej, Polska jest w najbardziej ożywionych stosunkach handlowych z Austryą, a właściwie z Wiedniem. Nie jest to zjawisko nowe, lecz dalszy ciąg dawnej tradycyi. Wiedeń był zawsze pośrednikiem w handlu polskim, którego ujemna strona polegała na tem, że brak było w Wiedniu organizacyi, w której kontrahenci polski znalazłby swoje właściwe „milieu". I odwrotnie. Skutkiem braku takiej organizacyi wynikały częste nieporozumienia, zatruwające austryacko-polskie stosunki handlowe.

Kupcom polskim urobiono niekiedy opinię zgoła fałszywe, a wynik tego był taki, że największe tranzakcye, zawierane między Polską i Austryą dostawały się w nieodpowiednie ręce. Bank austryacko-polski ma usunąć te braki; weźmie on na siebie kierownictwo stosunków handlowych polsko-austryackich, pełniąc w ten sposób rolę ważną zarówno dla jednej, jak i drugiej strony. Oceniając doniosłość sprawy, Biliński zgodził się stanąć na czele nowej instytucyi, a osoba jego jest dostateczną gwarancyą, że będzie ona funkcyonowała sprawnie. Bank powstaje w bardzo sprzyjających warunkach: życie gospodarcze Polski, z jej niezmiernemi bogactwami naturalnemi zaczyna się konsolidować i wkrótce zajmie należne sobie stanowisko w świecie.

Ponieważ Polska jest również drogą tranzytu dla handlu z Rosyą, bank austryacko-polski może oddać olbrzymie usługi przemysłowi i handlowi Austryi.

Ze świata.

10 tysęcy dolarów na zwalczanie chorób epidemicznych w Polsce. Egzekutywa J. D. C. w Ameryce wyasygnowała 10 tysięcy dolarów do dyspozycyi ekspedycyi sanitarnej tej instytucyi w Polsce specyalnie na walkę z chorobami epidemicznemi na terytoryum Rzeczypospolitej Polskiej.

Wydział sanitarny przy centrali J. D. C. w Polsce kwotę tę rozdzielił proporcyonalnie pomiędzy 7 komitetów okręgowych, działających w Polsce, a więc: lwowski, krakowski, wołyński, brzeski, białostocki, warszawski i wileński.

Dzięki temu wsparciu materyalnemu podejmuje obecnie waszawski oddział JDC. wielką akcyę ratunkową celem zwalczania chorób epidemicznych w kraju.

Wkrótce zostanie wydana specyalna broszura w językach polskim i żydowskim ze wszystkiemi przepisami, jak się zabezpieczyć od chorób epidemicznych.

KRONIKA.

Kraków, 6 lutego.

— **Ustalenie cen mięsa koszernego.** Wspólna konferencya Cechu żydowskich rzeźników i komisyi z ramienia Zboru ustanowiła ceny mięsa koszernego wraz z dowazką na czas od 7—19 lutego br. za kg. w wysokości 30 mk.

Dalsze ustalenie cen nastąpi po obopólnem porozumieniu przed upływem tego terminu. Uprasza się publiczność o przestrzeganie tych zarządzeń a o ewentualnych nadużyciach zawiadomię sekretaryat Zboru lub Cech rzeźników na ręce przełożonego p. Metha (Dietla 11).

— Koleg. Wykł. nauk. w poniedziałek 6-go bm o godz. 7 wiecz. odbędzie się wykład Prof. Uniw. Lwow. dr. Ch. Schorra na temat religia i kultura Izraela w ramach kultury przednio azyatyckiej (z obrazami świetlnymi).

Kronika telegraficzna.

Berlin. PAT. Wczoraj poseł polski Madejski pierwszy raz przyjmował w swoich apartamentach przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, między innymi posłów Francyi, Anglii, Włoch i Hiszpanii. Również był obecny poseł chiński wraz z małżonką.

Moskwa. PAT. Radio. W guberniach dotkniętych klęską głodową zwiększa się liczba przypadków ludożerstwa. W gubernii Jinskiej zeznał jeden z tamtejszych mieszkańców, że ze swoim ojcem zamordował 8-letniego chłopca, którego następnie obaj zjedli. W tejże gubernii ludzie żywią się psiem mięsem i jedzą niejednokrotnie mięso zdechłych zwierząt.

Paryż, (AW.) Po odrzuceniu przez izbę kasacyjną rekursu co do wyroku w sprawie Landru, wniósł obrońca Sinobrodowego Gieffer's prośbę o ułaskawienie Landru na ręce prezydenta republiki Milleranda.

Waszyngton. PAT. Z Tokio donoszą w katastrofie kolejowej jaka się wydarzyła skutkiem zasypania pociągu przez lawinę. 110 osób zostało zabitych, znaczna ilość zasypanych.

Bloemfontain. PAT. Havas. Były generał Burów Dewet, który odgrywał wybitną rolę w wojnie transwalskiej, zmarł.

REPERTUAR TEATRU M. J. SŁOWACKIEGO
Poniedziałek: „Horsztyński".

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA
Poniedziałek: „Pajace i Cavaleria Rusticana".

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA":
Poniedziałek: „Ulubieniec kobiet".

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH
Poniedziałek: „Krowoderskie zuchy".

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 2.